

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: «Сучасна англійська та українська фразеологія лінгво-комунікативний аспект»

Студентки групи Па 05-20
факультету германської філології
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Кішик Ілони Олександрівни

Науковий керівник:
Завідувачеві кафедри
германської і фіно-угорської філології
Шутова М. О.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ	6
1.1. Фразеологія як об'єкт лінгвістичного дослідження.....	6
1.2. Сучасні підходи до вивчення фразеології в англійській мові	8
1.3. Основні аспекти вивчення фразеології в українському мовознавстві ..	10
Висновки до Розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ. 14	
2.1. Лінгвістичні та комунікативні особливості англійської фразеології ...	14
2.2. Лінгвістичні та комунікативні особливості української фразеології ...	16
2.3. Порівняльний аспект лінгвокомунікативних особливостей української та англійської фразеології.....	20
Висновки до Розділу 2	22
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	25
АНОТАЦІЯ	29
АВСТРАКТ	30

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Фразеологія – особлива галузь мовознавства, що вивчає стійкі словосполучення з ускладненою семантикою [7]. Більш узагальнено фразеологію можна визначити як вивчення структури, значення та використання фразеологічних одиниць. Фразеологія вивчає такі словосполучення (фразеологізми, фразеологічні одиниці, ідіоми), в яких значення всього словосполучення відрізняється від загальної сукупності значень слів, які є частиною фразеологічної одиниці. Л. О. Соловець подає класифікацію фразеологічної одиниці як лексичної, відтворюваної двослівної або багатослівної групи слів, яка характеризується відносною синтаксичною та семантичною стійкістю, може бути пов'язана з ідіоматикою, може мати конотативне значення, та може мати виразну або посилюючу функцію [19].

Ретроспектива фразеологічних досліджень показує, що в працях багатьох учених (С. І. Величко [1], О. М. Галинська [2], О. В. Дуденко [5], О. П. Левченко [10]) було визначено фразеологію як самостійну лінгвістичну дисципліну, вказано на її відокремленість від синтаксису, лексикології і стилістики, у той час, як зарубіжні автори, навпаки, продовжували розглядати фразеологію в ракурсі інших дисциплін (загального мовознавства, лексикології, стилістики, лексикографії).

Стилістичне використання фразеологічних одиниць – це природний, писемний спосіб для відображення образної думки. Існує чітка потреба у вивченні вживаних фразеологізмів, так як вони зберігають багатовіковий досвід народу та розвиток його культури. Стилістичне використання фразеологізмів не є порушенням, а становить цілеспрямований вибір.

Мета дослідження: визначення лінгвокомунікативних закономірностей функціонування англійських та українських фразеологізмів.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Розглянути поняття фразеології крізь призму фахових досліджень;
2. Проаналізувати сучасні підходи до вивчення фразеології в англійському мовознавстві;
3. Охарактеризувати основні аспекти вивчення фразеології в українському мовознавстві;

4. Визначити лінгвістичні та комунікативні особливості англійської фразеології;
5. Обґрунтувати лінгвістичні та комунікативні особливості української фразеології;
6. Порівняти ключові лінгвістичні та комунікативні особливості англійської та української фразеології.

Об'єкт дослідження: фразеологічні одиниці англійської та української мов.

Предмет дослідження: лінгвокомунікативний аспект англійської та української фразеології.

Методи дослідження. Методика дослідження має комплексний характер, який полягає у використанні різних методів та прийомів, що зумовлено метою і конкретними завданнями. Загальнонаукові методи аналізу та синтезу були використані для опрацювання наявних знань із фразеологічної проблематики. Індуктивний метод дозволяв робити необхідні узагальнення та висновки на основі наявного емпіричного матеріалу. Класифікаційний і типологічний аналіз використовувалися для впорядкування й цілісного представлення опрацьованого матеріалу у вигляді класифікацій.

Практичне значення пропонованого дослідження полягає в можливості використання його результатів і запропонованих методів практичного аналізу на практичних заняттях з інтерпретації тексту, на семінарах з практики перекладу, порівняльної стилістики.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ

1.1. Фразеологія як об'єкт лінгвістичного дослідження

Щодо дефініції терміна, то саме слово фразеологія грецького походження (від грец. *phrasis* «вираз, зворот» і *logos* «слово, вчення») та означає «вчення про звороти мови» [16, с. 55]. Термін фразеологія (*phraseologie*) вперше був використаний у працях Ш. Баллі [2].

У енциклопедії О. Селіванової «Сучасна лінгвістика» зафіксовано декілька дефініцій слова «фразеологія»: 1) розділ мовознавства, що вивчає лексико-семантичну сполучуваність слів мови; 2) склад фразеологічних одиниць певної мови; 3) сукупність, вид, тип, різновидність фразеологічних одиниць; 4) набір беззмістовних фраз [16, с. 48].

М. П. Кочерган подає лише два визначення фразеології: 1) сукупність фразеологізмів певної мови; 2) розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови [Цит. за: 5]. Виходячи з першого значення слова «фразеологія», варто зазначити, що його прийнято використовувати в широкому і вузькому розумінні. До фразеології в широкому розумінні належать ідіоми, фразеологічні сполучення і стійкі фрази (наприклад, прислів'я, крилаті вирази, фрази-привітання тощо, які нерідко виходять за межі словосполучень, тобто є реченнями). У вузькому розумінні – це лише ідіоми та стійкі сполучення слів, функціонально співвідносні зі словом як номінативною одиницею мови. Слідом за більшістю лінгвістів, ми схилиємося до широкого розуміння терміну «фразеологія».

І. М. Тепляков тлумачить фразеологію як «науку про фразеологічні одиниці, тобто про стійкі сполучення слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичними моделями змінних сполучень, що їх утворюють» [20].

Не можна залишити поза увагою сам термін «фразеологізм», який, будучи предметом фразеології як науки, є об'єктом нашого дослідження. Існують декілька термінів (фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, ідіома, фразеологічний зворот, стійке словосполучення та ін.), які здебільшого позначають одне і те ж поняття. Як правило, поняття «фразеологічна одиниця» та «фразеологізм» тотожні,

проте можуть і розрізнятися (переважно це залежить від класифікації фразеологічних одиниць).

У нашому дослідженні, дотримуючись широкого розуміння обсягу фразеології, вживаємо терміни «фразеологічна одиниця» і «фразеологізм» як синоніми (далі – ФО), маючи на увазі «лексико-граматичну єдність двох і більше нарізнооформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, які, маючи цілісне значення, відтворюються у мові за традицією, автоматично» [7, с. 93].

Співвідношення понять «фразеологізм» і «слово» належить до «класичних» питань фразеології як науки та стосується як питання власне фразеології (обсяг фразеології, фразеологічне значення у його протиставленні до лексичного і т. д.), так і питань, що виходять за її межі (мається на увазі співвідношення «фразеологія» – «лексикологія») [9]. Н. М. Семененко розрізняє два підходи для розв'язання цієї проблеми: принцип тотожності (фразеологічна одиниця розглядається як еквівалент слова) та відмінності (співвідношення фразеологізму і слова) [17].

Фразеологічна одиниця і слово мають чимало спільних ознак: за своєю природою вони є двобічними одиницями мови (оскільки мають план вираження і план змісту), характеризуються однаковою функціональною природою (оскільки виступають у ролі членів речення, причому функціональна природа фразеологічних одиниць залежить від їхнього лексико-граматичного значення). І фразеологізми, і слова слугують для позначення явищ реальної дійсності і постійно розвиваються (у лексичному і фразеологічному складі завжди наявні архаїзми та неологізми). Для фразеології характерні системні зв'язки, ідентичні слову: синонімічні, антонімічні, омонімічні. Фразеологізмам, як і словам, властива однозначність (моносемія) і багатозначність (полісемія), а фразеологічне значення, як і лексичне, може бути простим і складним [1].

Спільною рисою фразеологічної одиниці і слова є семантична цілісність, глобальність значення. А. К. Мойсієнко вважає семантичну цілісність і відтворюваність фразеологізму основними ознаками еквівалентності його слову [13].

Л. В. Савченко також вказує на семантичну еквівалентність фразеологічної одиниці й слова: «Групі фразеологічних зворотів, рівнозначних слову або

словосполученню, притаманне значення, у всіх відношеннях аналогічне лексичному значенню слова» [15, с. 78].

Деякі з дослідників уналежнюють фразеологізм і слово до одного рівня – лексичного або лексико-фразеологічного [7], що і визначає їх спільність та еквівалентність, проте співвіднесення цих одиниць до одного рівня має досить суперечливий характер.

Ще однією характерною рисою, притаманною як фразеологізмам, так і словам є їх відтворюваність у мові в готовому вигляді, а не утворення заново (на відміну, наприклад, від вільних комбінацій слів).

Отже, фразеологізм і слово мають низку спільних рис. Власне, фразеологія виникла з теорії еквівалентності фразеологічної одиниці слову [11].

1.2. Сучасні підходи до вивчення фразеології в англійській мові

Поряд зі спільними характеристиками, фразеологізми і слова мають численні відмінності та істотно різняться між собою. Фразеологічні одиниці є сполученнями слів, що дає змогу говорити про їхню нарізнооформленість. Іншими словами, фразеологізми побудовані зі слів за певними граматичними моделями та принципами вільних словосполучень і речень. Оскільки слова побудовані за словотвірними моделями за допомогою морфем та основ, то їм характерна цільнооформленість. Хоч фразеологічним одиницям притаманна стабільність компонентів загалом, проте на характер їхньої структури можуть впливати такі чинники, як: перестановка, додавання (експансія), заміна (субституція), дистантне розміщення компонентів, контамінація фразеологічних одиниць тощо [7].

Ще однією істотною відмінністю між фразеологізмом і словом є їх належність до різних мовних рівнів, щоправда, такої думки дотримуються не всі, однак більш поширеним є твердження, що фразеологічна одиниця порівняно зі словом – це одиниця, безумовно, вищого мовного рівня [12].

Одним із важливих питань у взаємовідношенні понять «фразеологізм» і «слово», як зазначалося вище, є, власне кажучи, проблема фразеологічного значення, яка належить до однієї з найскладніших, оскільки входить у загальну проблему значення лексичних одиниць.

Виходячи з тлумачення А. Мойсієнком терміна «фразеологічна одиниця» як «лексикограматичної єдності двох і більше нарізнооформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, які, маючи цілісне значення, відтворюються у мові за традицією, автоматично» [13, с. 116], яке ми взяли за основу в нашому дослідженні, очевидним є факт спорідненості фразеологізму зі словосполученням. Фразеологізм як і словосполучення і здебільшого речення складається з двох і більше слівкомпонентів. Щоправда, така спорідненість є далеко не абсолютною, зважаючи на ширшу палітру ознак і більш глибинну структуру фразеологічної одиниці, на відміну від словосполучення чи речення. Важливим індикатором відмінності фразеологізму від словосполучення і речення є його природа і природа компонентів, що входять до його складу, яка досить складна і суперечлива.

Фразеологічні одиниці є похідними від словосполучень і речень, про що свідчить їхня структура. Першочергово вони існували у формі вільних сполучень (фразеологічних прототипів), проте в процесі фразеологізації набули ширших характеристик.

Фразеологічні одиниці є передусім стійкими словосполученнями. Це готові сполуки слів, які не створюються в мовленні подібно до вільних словосполучень, а функціонують в готовому вигляді. Компоненти фразеологізмів, як правило, втрачають власне значення, а семантика фразеологічної одиниці не є сумою значень її слівкомпонентів. Структура фразеологізму досить стала, тому вона важче піддається перестановці слів.

У вільному словосполученні та реченні семантику формує сума значень слівскладників, слова легко можна замінити чи переставити, у склад словосполучення чи речення можна додати інші лексеми або змінювати наявні. Фразеологічна одиниця може входити у структуру речення і, на відміну від вільного словосполучення, завжди виступає одним членом.

Для фразеологізмів характерні цілісність, метафоричність чи метонімічність, емотивність, образність, вмотивованість, дериваційність значення, нарізнооформленість, стійкість, ідіоматичність [17]. Незважаючи на багато спільних рис із словом, словосполученням та реченням, ФО є окремим мовним феноменом,

якому притаманні емоційно-експресивна забарвленість, оцінка та стилістично-функціональний аспект.

Під структурою фразеологічних одиниць будемо розуміти синтаксичні властивості окремих слів як частин мови, тобто правила їхньої сполучуваності з іншими словами у фразеологічних одиницях.

О. П. Левченко виокремлює певні ознаки, які наближують фразеологізм до словосполучення, а саме:

1. Відтворюється як готова значеннєва одиниця.
2. Має сталу структуру.
3. Вступає в синонімічні зв'язки зі словами.
4. Виконує синтаксичні функції у реченні [10, с. 66].

Також, за свідченням О. П. Левченко, фразеологічні одиниці відрізняються від вільних груп слів семантично і структурно:

1) вони передають єдину концепцію, а їх значення ідіоматичне, тобто не є лише сукупністю значень їх компонентів;

2) вони характеризуються структурною незмінністю (жодне слово не може бути замінено будь-яким компонентом фразеологічної одиниці, не руйнуючи його сенсу, наприклад, *to rain cats and dogs* – лити як з відра (про дощ);

3) вони не створюються під час мовлення, а використовуються як готові одиниці. На відміну від слова, фразеологічну одиницю можна розділити на окремо структуровані елементи і синтаксично трансформувати [10, с. 79].

1.3. Основні аспекти вивчення фразеології в українському мовознавстві

Незважаючи на те, що сучасна українська фразеологія і фольклористика відносять до фразеологізмів низку різнорідних явищ фольклорної природи (прислів'я, приказки, загадки, прикмети, побажання, примовки і т.ін.), що формують у межах конкретної лінгвокультури систему, науковці, звертаючись до фразеологізмів, явища, що зараховуються до фразеологічного фонду, подають відокремлено. Так, звертаючись до когнітивно-дискурсивного аналізу фразеологізмів, дослідники нерідко виділяють різновиди фразеологічного дискурсу: дискурс прикмет, приказок тощо [7].

Також у межах фразеологічної системи (фонду, простору, картини світу, дискурсу) науковцями можуть об'єднуватися генетично однорідні явища, наприклад, прислів'я та приказки. До системотвірних ознак різних «мікродискурсів», що входять до фразеологічного дискурсу, на думку С. І. Величко, також можна віднести клішованість, стійкість, семантичну автономність фразеологізмів. Перелічені характеристики зазвичай асоціюються з фразеологізмами і є облігаторними стосовно більшості малих фольклорних форм [1].

Сучасна лінгвістика під «фразеологічним дискурсом» розуміє, з одного боку, всю сукупність різнорідних одиниць, які належать до кола фразеологічних явищ, виходячи з наявності набору інтегральних ознак. З іншого боку, наявна традиція відносити цей термін до прислівного фонду та його одиниць як самостійного явища, що складається з ряду розрізнених підмножин, об'єднаних на підставі парадигматичних, синтагматичних, семантичних та логічних зв'язків [9].

На думку О. В. Дуденко, слід говорити про дискурсивний простір, який формується різними типами дискурсів, і фразеологічний не є серед них винятком. За її словами, «фразеологічний дискурс може досліджуватися і як результат, і як процес комунікації, що здійснюється з тими чи іншими функціями у тій чи іншій формації» [5, с. 11].

До аналізу фразеологічного дискурсу О. М. Галинська підходить із позицій загальної теорії дискурсу, в якій останній розуміється як процес вербалізації мовної діяльності в комунікативній ситуації, наслідком якої є породжений текст. За висновком О. М. Галинської, дослідження фразеологізмів, «занурених у життя», забезпечує можливість виявлення та систематизації набору «вербальних та невербальних елементів того чи іншого фразеологічного мікродискурсу, його комунікативних показників» [2, с. 73].

Відповідно до поглядів Л. М. Кожуховської, фразеологічний дискурс постає і як «сукупність прислівних міні-текстів, об'єднаних спільною темою» [6, с. 193], і як «комунікативна взаємодія, в якій використовується фразеологізм [6, с. 194], під яким розуміється «комунікативна подія, комунікативний акт, в якому використовується одиниця, яка має прототипічну діалогічну структуру, тобто діалогову взаємодію, але може мати експліцитно й монологічну форму висловлювання (текст)» [6, с. 194].

Також науковці зазначають, що провідними характеристиками фразеологічного дискурсу виступають цілісність, відкритість, зв'язність і загальновідомість, оскільки одиниці даного типу дискурсу містять загальні для всього лінгвокультурного співтовариства уявлення про організацію життєдіяльності в конкретному соціумі.

При зверненні до фразеологічного дискурсу, що формується прислів'ями, визначальне значення має складна комунікативна природа цього типу дискурсу, що розглядається в аспекті функціонування та врахування позамовних факторів, що впливають на його відтворення, сприйняття та декодування, що виділяє фразеологічний дискурс серед інших типів дискурсу. Крім того, особливості фразеологічного дискурсу детермінуються ключовими рисами його одиниць, наприклад, прецедентним характером прислів'їв, їх здатністю використовуватися в готовому вигляді та викликати стійкі асоціації при вживанні та декодуванні; узагальненою часовою та адресною спрямованістю, поліфункціональністю, використанням сполучувального методу на рівні мовної діяльності, коли активно експлуатуються вже наявні та конвенційно закріплені у свідомості носіїв мови одиниці. Сукупність перелічених характеристик не лише сприяє виділенню лінгвістами особливого типу дискурсу – фразеологічного, а й визначає набір його змістовних і структурних конститuentів, які мають ряд інтегральних ознак, виходячи з яких, є можливим їх об'єднання в межах єдиної системи [9].

На нашу думку, аналіз комунікативного функціонування фразеологізмів підтверджує, що йдеться саме про самостійний тип дискурсу, відмінний від інших, виділення якого базується на сукупності мовних та фольклорних характеристик його конститuentів, на їх здатності поєднувати мовне та мовленнєве, фольклорне та художнє, виявляти асоціативне та стереотипне. Наявність певних характеристик одиниці детермінує її приналежність до множини або у нашому випадку до фразеологічного дискурсу. Це і є фразеологічні ознаки чи фразеологічні маркери.

Стосовно прислів'їв до таких ознак належать: структура закінченого речення, дидактичність, фольклорне походження, прецедентність, часова та адресна узагальненість, експресивність (побудова на основі розмаїття, образний компонент, повтор різнорівневих елементів, ритмізація структури тощо), поліфункціональність, можливість оказіонального трансформування, а також безособовість лише на рівні

фольклору, що призводить до закріплення узагальненості семантики лише на рівні мови і поліфункційності лише на рівні контекстуального вживання, що є додатковим аргументом на користь розгляду прислів'їв у межах фразеологічного дискурсу, враховує всі стадії формування та функціонування висловлювання. Аналіз семантики та структури фразеологізмів також виявляє різні типи системних відносин (синонімія, антонімія, тематична єдність, квазісинонімія) між одиницями фразеологічного дискурсу та доводить їхнє об'єднання в єдину систему – фразеологічний дискурс.

Висновки до Розділу 1

Фразеологічні одиниці є похідними від словосполучень і речень, про що свідчить їхня структура. Першочергово вони існували у формі вільних сполучень (фразеологічних прототипів), проте в процесі фразеологізації набули ширших характеристик.

Фразеологічні одиниці є передусім стійкими словосполученнями. Це готові сполуки слів, які не створюються в мовленні подібно до вільних словосполучень, а функціонують в готовому вигляді. Компоненти фразеологізмів, як правило, втрачають власне значення, а семантика фразеологічної одиниці не є сумою значень її слів-компонентів. Структура фразеологізму досить стала, тому вона важче піддається перестановці слів.

Для фразеологізмів характерні цілісність, метафоричність чи метонімічність, емотивність, образність, вмотивованість, дериваційність значення, нарізнооформленість, стійкість, ідіоматичність. Незважаючи на багато спільних рис із словом, словосполученням та реченням, фразеологічна одиниця є окремим мовним феноменом, якому притаманні емоційно-експресивна забарвленість, оцінка та стилістично-функціональний аспект.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ

2.1. Лінгвістичні та комунікативні особливості англійської фразеології

Проблема класифікації фразеологізмів англійської мови за їх лінгвокомунікативною ознакою упродовж багатьох років знаходиться в центрі уваги мовознавців. Фразеологія пропонує різні типи класифікацій фразеологічного складу мови залежно від властивостей фразеологізмів та методів дослідження. До фразеологізмів деякі мовознавці відносять лише номінативні форми – словосполучення, а інші вважають доречними й комунікативні форми – крилаті вирази у формі речень. Проте правил щодо їх утворення не існує.

С. Величко виділяє серед англо-українських фразеологічних паралелей напівкальки, гібридні форми. Вони виникають у випадку «неперекладності» одного з компонентів фрази, неможливості чи непотрібності перекладу. Неперекладність фразеологічних одиниць виникає з різних причин:

один із компонентів – власне ім'я (азбука Морзе, суд Лінча, дядько Сем)

один із компонентів – слово, яке міцно увійшло в українську мову і не потребує перекладу (великий долар, британський лев)

один із компонентів – слово-екзотизм, що не має перекладного еквівалента в українській мові (палата лордів, перша леді, біт-покоління, останній із могікан) [1].

С. Величко, провівши дослідження, виділила 9 груп фразеологізмів, які на її думку: «найбільшою мірою показують у своїй семантиці широкий спектр національно-специфічних явищ» [1, с. 9].

У першу групу входять фразеологізми, що мають у своєму складі назви довжини, ваги, об'єму рідин, сипких тіл. Наприклад: «mile» – миля, міра довжини (рівна 1609 м), а *a mile a minute, give an inch and he will take a mile/yard*; "pound" - фунт, міра ваги (454 г), "ounce" - унція, міра ваги (28 г), *one's pound of flesh, an ounce of discretion is worth a pound of wit*; «quart» – кварта, міра об'єму рідини та сипких тіл (в Англії дорівнює 1,14 л, в Америці – 0,95 л), *get a quart into a pint pot*. За прикладами вище видно, що необхідно знати реальні величини цих мір чи мати приблизне уявлення про них.

Наступна група фразеологізмів, що є джерелом інформації, – це фразеологізми, пов'язані з популярними іграми і розвагами. Наприклад:

Not be cricket, оскільки крикет популярний у Великій Британії; Play ducks and drakes – алюзія на старовинну гру «плоські камінці».

Третя група - це фразеологізми, що включають до свого складу літерні позначення: від A to Z, the ABC of something.

Четверта група - це фразеологізми, до складу яких входять терміни спорідненості: mother, father, brother, cousin, son, like mother, like brother, like father, like son. Наприклад, Big Brother.

П'ята група – це фразеологізми зі застарілими словами або значеннями, що вийшли із вжитку, які також важливі для лінгвокраїнознавства: Beyond the pale: pale означає огорожа, паркан, територія за огорожею.

До шостої групи відносять одиниці, що відрізняються надзвичайною рухливістю та високим ступенем маркованості. Примітно те, що носіям однієї мови, але представникам різних культур (англійці та американці) можуть бути незрозумілі ті чи інші фрази, якщо вони відсутні у їхній культурі. Це можуть бути, наприклад, рекламні фразеологізми:

Ben Franklin – олівці; Black Magic – фірмова назва набору шоколадних цукерок.

До сьомої групи належать фразеологізми, що містять алюзії на радіопередачі, фільми, художні твори, наприклад:

“The 64 dollar question – the most important question, the one upon whose answer everything depends. Виник через радіовікторину, під час якої радіослухачу, який знаходиться в студії, куди також допускається публіка по платних квитках, пропонується відповісти на сім тематичних питань. За кожну вдалу відповідь приз подвоюється, причому сьоме питання є найскладнішим” [3]. I am all right, Jack – I am very well; I am in a satisfactory condition. Використовується в англійській мові завдяки широко відомому фільму тієї самої назви. З художньої літератури прийшли такі фразеологічні одиниці як Alice in Wonderland.

Восьма група включає політичні фразеологізми. Вони виконують особливо важливу роль як лінгвокраїнознавче джерело. Ця група фразеологічних одиниць

містить інформацію про сучасну реальність, а також є необхідною частиною фонових знань носіїв цієї мови, наприклад:

New Deal - Новий курс Ф.Д. Рузвельта; New Frontiers - Нові рубежі Д. Кеннеді; A big stock policy – політика «великої палиці»; A carrot and stick policy – політика «батога та пряника».

Дев'ята група представлена суто англійськими та американськими фразеологізмами, тісно пов'язаними з повір'ями, традиціями та звичаями з яскраво вираженою кумулятивною функцією, наприклад: A whipping boy – бідняка. A feather in someone's cap – honour, success, of which one can be proud – предмет гордості, досягнення, заслуга. Пов'язано зі старим звичаєм індіанців носити стільки пір'я у головному уборі, показуючи скільки вбито ворогів.

2.2. Лінгвістичні та комунікативні особливості української фразеології

Розглянемо актуальні підходи до розгляду лінгвістичних та комунікативних особливостей української фразеології

Згідно з класифікацією, розробленою Л. О. Соловець, виділяють такі тематичні групи фразеологізмів української мови:

1) фразеологічні одиниці, що пов'язані з громадським побутом і звичаєвістю: *хата скраю, держатися купи, лихий пастух вовка годує ганяти вітер по вулицях* та ін.;

2) фразеологічні одиниці, що співвіднесені з концептами «сім'я», «сімейний побут», «родинна обрядовість»: *з діда-прадіда, сімейне вогнище, брати шлюб, відбитися від сім'ї, ніхто собі не мачуха, батькова стріха, як брат з сестрою, народитися в сорочці, різати пупа, йти з а молитвою, готувати рушники, мати добре ім'я, як засватана дівка, вернутися з рушниками, зав'язати голову, давати печеного гарбуза, зав'язати світ, відтоптати ряс, на помин душі, стояти на рушнику, пом'янути добрим словом* та ін.;

3) фразеологічні одиниці, що віддзеркалюють основи народних знань: *денно і нічно, до світ сонця, глупа північ, з півнями, доба за добою, міряти на один аршин, рік у рік, як снопів на возі, з версту почути, міряти кроками, ні на п'ядь не відставати, на дві коцюби, як з лантуха сипатися, міряти однією міркою міряти своїм ліктем* та ін.;

4) фразеологічні одиниці, в якій відображені уявлення українців про світ природи та важливі народно-календарні звичаї: *не щодень Великдень* (Великдень), *як журавлі в небі* (Літнього Олексі), *з роси та з води* (Стрітення), *давати коляду* (Різдво), *справляти тризну* (Явдохи), *сорока на хвості принесла* (Сорок Севастійських мучеників), *не завжди котові масляна* (Масниця), *зозуля закувала* (св. Петра і Павла), *топтати ряст* (Благовіщення) та ін.;

5) фольклорні елементи в українській фразеології: *камінь котити по сліду нелюба*, *виплакати очі*, *хоч конем грай*, *шума заплітати*, *перстень котити по сліду милого*, *білі рученьки ламати*, *роса на косу*, *роса на карі очі*;

6) етикетні мовні формули, традиційні в україномовній картині світу: *не во гнів будь сказано*, *даруйте на слові*, *та й будь по тому*, *у добрий час*, *з роси та води*, *іди з миром*, *з вашої ласки* та ін. [19]

В. Ужченко поділяє фразеологізми на такі три підвиди: власне фразеологізми, або ідіоми, ідіофразеоматизми та фразеологізми неідіоматичного характеру. Такий розподіл ґрунтується на різних типах значення фразеологізмів: від більш до менш ускладнених [23].

Класи фразеологічних одиниць, за Н. Ю. Тодоровою, виділяються на основі функції фразеологічних одиниць у процесі спілкування, яка визначається їх структурно-семантичними властивостями: 1) номінативні фразеологічні одиниці; 2) номінативно-комунікативні фразеологічні одиниці; 3) фразеологічні одиниці ні номінативного, ні комунікативного характеру; 4) комунікативні фразеологічні одиниці [22]. У перший клас входять словосполучення, а також звороти з предикативною структурою (*Людина припускає, а Бог дає*) і частково предикативні структури типу *Бачить Бог*. Незалежно від своєї структури всі одиниці цього типу є позначенням позамовної сутності (предмета, явища, процесу тощо).

Другий клас представлений фразеологічними зворотами типу *баламутити голову*, *вибити з колії*, *зробити перший крок*, тобто дієслівними словосполученнями, що трансформуються в речення при вживанні дієслова в пасивному стані.

До третього класу належать вигуківі словосполучення та невелика кількість вигуків з предикативною структурою. Це фразеологізми, що служать для вираження почуттів і вольових спонукань. Вони не володіють ні номінативною, ні

комунікативною функціями, але як стійкі утворення є елементами української мови. Прикладами вигуківих фразеологічних одиниць можуть послужити фразеологізми *Клянусь святим Георгієм! Йй-богу! Боже!, Боже мій! Відкрив Америку, Ну і каша заварилася* та ін.

Фразеологічні одиниці, що входять у четвертий клас, представлені будь-яким типом речень, за винятком номінативного і вигуківого. До комунікативних фразеологічних одиниць належать приказки та прислів'я, структура яких аналогічна структурі речень. Наведемо приклади: *Рання пташка склює черв'ячка; Хто переїжджає, тому Бог допомагає; Бог полегшує участь нещасного* та ін.

Названі класи фразеологічних одиниць поділяються на підкласи, які виділяються за ознакою замкнутості або незамкнутості структури фразеологічної одиниці, тобто за ознакою варіативності або неваріативності компонентів фразеологічних одиниць. Незамкнуті структури мають лексичні варіанти, що допускають нормативне вклинювання в свій склад змінних елементів, можуть трансформуватися в реченні і т.д. Замкнуті структури характеризуються відсутністю подібних можливостей, їм притаманні константні компоненти і константні залежності. Введення в класифікацію даного параметра спричиняє значне її ускладнення, оскільки фразеологізми сучасної англійської мови виявляють велику різноманітність структурних типів і залежностей. Так, автором виділяються константна, константно-варіантна, константно-змінна, константно-варіантно-змінна і трансформаційна залежності компонентів і відповідно структурні типи фразеологічних одиниць [2].

Поряд зі структурними параметрами Н. Ю. Тодорова вводить і семантичну наявність повного або часткового переосмислення і на цій підставі тип фразеологічного значення: цілісне, розділово-цілісне, частково переосмислене, розділово-частково переосмислене. З урахуванням типу зв'язку і типу значення в межах підкласів виділяються розряди [22]. Введення цього параметра ще більш ускладнює класифікацію, і в підсумку виходить, що класифікація, спрямована на систематизацію та охоплення всіх типів фразеологічних одиниць сучасної англійської мови, виявляється дуже громіздкою, складною і неекономною. Нижче наведено опис найпростішого класу – класу III – вигуківих фразеологічних одиниць з цілісним значенням.

підклас А

ідіоми

Замкнуті вигуківі фразеологічні одиниці з цілісним значенням і константною залежністю компонентів (фразеологічні одиниці з цілісним вигуківим значенням:

Структурні типи

1. Вигуківі фразеологічні одиниці, що складаються з одного іменного і одного службового слова типу *ото-то й то!*; *такеє-то*; *отим-то й ба!*; *так-то так!* та ін.
2. Вигуківі фразеологічні одиниці, що складаються з іменних слів:
 - а) фразеологічні одиниці, що складаються тільки із загальних назв: *Горе! Горе!*
 - б) фразеологічні одиниці, що складаються з власних назв: *О Ісусе! О Маріє!*
3. Фразеологічні одиниці, що складаються з іменних і службових слів: *Бог з тобою! ой гоп таки так!*
4. Фразеологічні одиниці з предикативною структурою: *бідна моя головонько !*

підклас Б

Незамкнуті вигуківі фразеологічні одиниці

Повністю переосмисленні вигуківі фразеологічні одиниці з константно-варіантною залежністю компонентів (фразеологічні одиниці з розділово-цілісним вигуківим константно-варіантним значенням:

1. *Моє око!* = *Мої очі!*
2. *Ну, я ніколи не робив!* = *Ну, я ніколи!*

Інші класи, серед них особливо перший, набагато складніші за своєю будовою. Отже, різноформатний характер класифікації, запропонованої Н. Ю. Тодоровою, вступає в протиріччя з основними вимогами, що висувуються до будь-якої класифікації. Слід зазначити, що науковиця не виключає доцільності використання інших класифікацій і вважає, що таке складне явище, як фразеологія, не може бути повністю охоплене однією класифікацією.

Отже, фразеологізми в українському мовознавстві класифікуються залежно від ознаки. Основними диференційними ознаками класифікації українських фразеологічних одиниць є відтворюваність, стійкість, образність, сполучуваність лексем і сем, внутрішньоконпонентні зв'язки, сталість компонентного складу, семантичну цілісність, лексичну неподільність.

2.3. Порівняльний аспект лінгвокомунікативних особливостей української та англійської фразеології

На прикладі розглянутих фразеологізмів можна чітко уявити, наскільки різноманітними є за своєю семантикою й виразністю фразеологічні одиниці сучасної англійської та української мови, що є надзвичайно складним явищем, вивчення якого вимагає своїх методів дослідження, а також використання даних інших наук – лексикології, граматики, стилістики, фонетики, історії мови, історії, філософії, логіки й країнознавства тощо. Для перекладу фразеологізмів важливий ступінь їх семантичної спаяності та їх функції у тексті. Ці дві релевантні ознаки виявляються тісно пов'язаними між собою.

Часткові фразеологічні еквіваленти можна розбити на три групи.

До першої групи належать фразеологізми, що співпадають за значенням, стилістичним забарвленням та близькі за образністю, але такі, що мають розбіжності у лексичному складі: обіцяти золоті гори – *to promise wonders, to promise the moon*, в гостях добре, а вдома краще – *East or West, home is the best*, купити kota в мішку - *to buy pig in a poke*, перша ластівка – *the first portent (sign)*.

Деякі з цих зворотів перекладаються за допомогою антонічного перекладу, тобто заперечне значення передається перекладачем за допомогою стверджувальної конструкції або, навпаки, позитивне значення передається за допомогою заперечної конструкції: курчат по осені рахують – *don't count your chickens before they are hatched*.

До другої групи належать фразеологізми, що співпадають за значенням, образністю, лексичним складом та стилістичним забарвленням, але відрізняється за якимись формальними ознаками, наприклад, за числом та порядком слів, наприклад: грати комусь на руку – *to play into smb.'s hands* (тут розбіжність у числі); не все те золото, що блищить – *all is not gold that glitters* (розходження в порядку слів); за деревами не бачити лісу – *not to see the wood for the trees* (розбіжність у порядку слів).

До третьої групи належать фразеологізми, які збігаються за всіма ознаками, окрім образності. Українською ми кажемо – піти давати хропака, тоді як англійським еквівалентом буде звичайне – *to go to bed*. В українській мові є зворот – бути як на долоні, а в англійській мові в таких випадках прийнято казати – *to spread before the*

eyes, to be an open book. Українською ми кажемо – старе, як світ, а от англійською ця ж думка передається за допомогою звороту – as old as the hills.

Іноді в якості ознаки, що відрізняє фразеологізми, постає частотність вживання в мовленні того чи іншого ідіоматичного вислову, за умови порушення якої вживана фразеологія може надавати мовленню комуніканта незвичного або навіть старомодного характеру. Про це теж має постійно пам'ятати перекладач.

Слід мати на увазі, що словосполученням, так само, як і словам, притаманні багатозначність та омонімія, причому одне зі значень може бути фразеологічним і один з омонімів – фразеологізмом. Наприклад, словосполученням to burn one's fingers має значення: опалити пальці та проколотися на чому-небудь, помилитися, схибити; to be narrow in the shoulders може мати пряме значення (мати вузькі плечі) та фразеологічне значення (не розуміти гумору). "Don't mention it" може означати: «Не нагадуй мені про це» і «Не треба подяки, будь ласка».

Фразеологізм «to throw the book at smb» означає «винести вирок про максимальний термін покарання». Але теоретично можливим є контекст, де це словосполучення може вживатися як змінне. Фразеологізм може іноді відрізнятися від змінного словосполучення лише артиклем, який є в данному випадку формальною диференціюючою ознакою. Наприклад: to go to the sea – поїхати до моря, to go to sea – стати моряком; to draw a line – проводити лінію, to draw the line – встановлювати межу дозволеного.

Введення до фразеологічного звороту нових компонентів, семантично співвіднесених із прямим значенням, тобто зі значенням вихідного змінного словосполучення. Наприклад, фразеологізм to put the cart before the horse – робити все навпаки (дослівно – запрягати коня позаду гарби), зазнав видозмін наступного роду: Let's not put the cart too far ahead the horse.

Фразеологічні звороти – це яскраві словосполучення, які належать до якогось визначеного стилю та часто несуть в собі різноманітні національні особливості, і тому переклад фразеологізмів – це дуже важкий процес [3]. Під час перекладу фразеологізмів ми також маємо враховувати контекст, в якому вони вжиті.

Висновки до Розділу 2

Для фразеологізмів, як самостійної мовної одиниці, у сучасній англійській та українській мовах властиві такі диференційні ознаки: фразеологічне значення; компонентний склад; граматичні категорії. Фразеологізми в англійській та українській мовах становлять цілісну семантико-структурну систему, одиниці якої об'єднані за такими типологічними ознаками як семантична цілісність, відтворюваність у комунікативних процесах, розчленована (надслівна) будова.

В сучасній англійській та українській мовах було відзначено поширеність явища структурно-семантичної варіативності фразеологізмів.

Під структурно-семантичною варіативністю фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах слід розуміти контекстуально детерміновану зміну семантики та структури фразеологічної одиниці на основі модифікації її зовнішньої або внутрішньої форми, яке використовується мовцем для найбільш адекватної передачі його думки й реалізації певної комунікативної мети. До основних видів структурно-семантичних трансформацій фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах належать: розширення компонентного складу фразеологічної одиниці, скорочення компонентного складу фразеологічної одиниці, субституція компонентів фразеологічної одиниці, трансформації на основі певних граматичних процесів та контекстуальне переосмислення фразеологічної одиниці.

ВИСНОВКИ

Фразеологічні одиниці є похідними від словосполучень і речень, про що свідчить їхня структура. Першочергово вони існували у формі вільних сполучень (фразеологічних прототипів), проте в процесі фразеологізації набули ширших характеристик.

Фразеологічні одиниці є передусім стійкими словосполученнями. Це готові сполуки слів, які не створюються в мовленні подібно до вільних словосполучень, а функціонують в готовому вигляді. Компоненти фразеологізмів, як правило, втрачають власне значення, а семантика фразеологічної одиниці не є сумою значень її слів-компонентів. Структура фразеологізму досить стала, тому вона важче піддається перестановці слів.

Для фразеологізмів, як самостійної мовної одиниці, у сучасній англійській та українській мовах властиві такі диференційні ознаки: фразеологічне значення; компонентний склад; граматичні категорії. Фразеологізми в англійській та українській мовах становлять цілісну семантико-структурну систему, одиниці якої об'єднані за такими типологічними ознаками як семантична цілісність, відтворюваність у комунікативних процесах, розчленована (надслівна) будова.

Основними ознаками фразеологічних одиниць сучасних англійської та української мов є:

- 1) постійна (стійка, фіксована) конструкція або речення, є фразеологізмом;
- 2) слова, які є компонентами фразеологічної одиниці, реалізують одне загальне значення;
- 3) фразеологічні одиниці не створюються в процесі мовлення, готові мовні одиниці відтворюються при необхідності під час спілкування.

В сучасній англійській та українській мовах було відзначено поширеність явища структурно-семантичної варіативності фразеологізмів.

Під структурно-семантичною варіативністю фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах слід розуміти контекстуально детерміновану зміну семантики та структури фразеологічної одиниці на основі модифікації її зовнішньої або внутрішньої форми, яке використовується мовцем для найбільш адекватної

передачі його думки й реалізації певної комунікативної мети. До основних видів структурно-семантичних трансформацій фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах належать: розширення компонентного складу фразеологічної одиниці, скорочення компонентного складу фразеологічної одиниці, субституція компонентів фразеологічної одиниці, трансформації на основі певних граматичних процесів та контекстуальне переосмислення фразеологічної одиниці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Величко С. І. Фразеологізми-прислів'я як конституенти функціонально-семантичного поля спонукання в сучасній німецькій мові : автореф. дис. ... к. філол. н. : 10.02.04 "Германські мови". К., 1996. 21 с.
2. Галинська О. М. Фразеологізми як знаки культурної інформації. *Проблеми зіставної семантики*: збірник наукових статей. Вип. 10 / відп. ред. Корольова А. В. К. : Вид. центр КНЛУ, 2011. Ч. 2. С. 72-76.
3. Гаращенко О. Фразеологічні одиниці та проблеми їх класифікацій. *Наукові записки*: зб. наук. пр. Сер.: Філологічні науки. Кіровоград: Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка, 2010. Вип. 89(3). С. 176-180.
4. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія. Київ : Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.
5. Дуденко О. В. Номінативна та комунікативна природа українських паремій : автореф. дис. ... к. філол. н. : 10.02.01 "Українська мова". К., 2002. 19 с.
6. Кожуховська Л. Системні класифікації фразеологічних одиниць в україністиці. *Мовознавчі студії*. Випуск 2: Фразеологізм і слово у тексті і словнику (За матеріалами Всеукраїнської наукової конференції на пошану 75-річчя від дня народження професора Мар'яна Демського) / упорядники : К. Іваночко, О. Кушлик, П. Мацьків, М. Стецик, М. Яким, Я. Єрмоленко, Л. Баранська. Дрогобич : Посвіт, 2010. С.192-198.
7. Колоїз Ж. В. Українська пареміологія : [навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.]. Кривий Ріг : ТО "Центр-Принт", 2012. 349 с.
8. Кохан І. Н. Китайські етнічні паремії про характер, особистість та відношення до життя в дискурсі англomовних ЗМІ Китаю. *Балтійський гуманітарний журнал*. 2019. №4 (29). С. 264-268.
9. Коцюба З. Г. Лінгвістичні аспекти дослідження прислів'їв і приказок. *Лінгвістичні студії*. 2012. № 24. С. 74–79.
10. Левченко О. П. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: Лінгвокультурологічний аспект: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук : 10.02.01. Львів, 2007. 465 с.

11. Мараховська В. Г. Типи складнопідрядних речень з підрядними прикомпаративними : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Українська мова». Запоріжжя, 1998. 23 с.
12. Мілевська Т. О. Природа оцінки в мемуарному жанрі. *Матеріали XXX міжвишівськ. наук.-метод. конф. викладачів та аспірантів*. 2001. Вип. 13. С. 17-21.
13. Мойсієнко А. К. Актуалізація фразеологічних одиниць у художньому тексті. *Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті : теорія, практика, типологія*. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. С.115-121.
14. Морараш Г. В. Фразеологічне багатство мови творів Євгенії Ярошинської. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки*. Випуск 28. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. С. 312-315
15. Савченко Л. В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови : етимологічний та етнолінгвістичний аспекти: монографія. Сімферополь : Доля, 2013. 600 с.
16. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К., 2006. 716 с.
17. Семененко Н.М. Проблеми лінгвістичного статусу прислів'їв та приказок. *Лінгвістичні та методичні основи філологічної підготовки вчителя-мовника*. 2005. Т. 1. С. 201-208.
18. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. Київ, 2002. 146 с.
19. Соловець Л. О. Робота над фразеологізмами як засіб формування культури спілкування молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук. К., 2004. 22 с.
20. Тепляков І. М. Конфронтація фразеологізмів на рівні системи та функціонування. *Мовознавчі студії*. Випуск 2: Фразеологізм і слово у тексті і словнику (За матеріалами Всеукраїнської наукової конференції на пошану 75-річчя від дня народження професора Мар'яна Демського) / упорядники : К. Іваночко, О. Кушлик, П. Мацьків. М. Стецик, М. Яким, Я. Єрмоленко, Л. Баранська. Дрогобич : Посвіт, 2010. С. 394-403.

21. Тепляков І. М. До проблеми розмежування системної і функціональної фразеології. *Проблеми слов'янства*. Львів. 1990. Вип.41. С. 54-61.
22. Годорова Н. Ю. Фразеологічні одиниці просторової семантики в українській та англійській мовах : дис. ... канд.. філол. наук : 10.02.17. Львів, 2018. 244 с.
23. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови. Луганськ : Альма-матер, 2005. 400 с.
24. Українські прислів'я та приказки / упор. С. В. Мишанич і М. М. Пазяк. Київ : Вид-во худ. літ, 1984. 390 с
25. Хома Н. Ономастичний простір в українських фразеологізмах (прислів'ях, приказках). *Вісник Прикарпатського національного університету*. Філологія / М-во освіти і науки, молоді та спорту України / редкол.: В. Г. Матвіїшин та ін. Івано-Франківськ, 2011. Вип. 29/31. С.411-413.
26. Христіанінова Р. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові : монографія. Київ : Інститут української мови; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 368 с.
27. Шабат-Савка С. Комунікативно-інтенційний зміст преференційних висловлень в українських пареміях. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 28, Т. 4. С. 75-80.
28. Яковлева О. А. Паремійний фонд мови: культурна універсальність і національна специфічність. *Філологічні науки: питання теорії та практики*. 2014. № 11 (41). С. 212-216.
29. Dijk T. A. van. Discourse, context and cognition. URL: <http://www.discourse-in-society.org/teun.html>
30. Fairclough N. Critical discourse analysis in transdisciplinary research. URL: <http://www.ling.lancs.ac.uk/staff/norman/norman.htm>
31. Fraser B. What are discourse markers? *Journal of pragmatics*. 1999. 31. P. 931-952.
32. Meinhof U. Discourse. *The Blackwell Dictionary of Twentieth Century Social Thought*. Oxford: Blackwell, 1993. P.161-162.
33. Nunan D. Discourse analysis. Introducing. London: Penguin Books. P.1-9.

АНОТАЦІЯ

У роботі розглянуто закономірності лінгвістичного та комунікативного аспектів функціонування англійської та української фразеології. Фразеологію в роботі розглянуто як самостійний тип дискурсу, для якого характерними постають цілісність, прецедентність, інтенціональність, системність внутрішніх зв'язків. Фразеологізми характеризуються метафоричністю чи метонімічністю, образністю, емотивністю, дериваційністю значення, стійкістю, ідіоматичністю. До інтегральних ознак фразеологічного дискурсу відносять приналежність до фольклору, дидактичність, узагальнена часова та адресна спрямованість, поліфункціональність, стійкість, експресивність.

Відзначено, що для фразеологізмів, як самостійної мовної одиниці, у сучасній англійській та українській мовах властиві такі диференційні ознаки: фразеологічне значення; компонентний склад; граматичні категорії. Фразеологізми в англійській та українській мовах становлять цілісну семантико-структурну систему, одиниці якої об'єднані за такими типологічними ознаками як семантична цілісність, відтворюваність у комунікативних процесах, розчленована (надслівна) будова.

Підкреслено, що в сучасній англійській та українській мовах наявна поширеність явища структурно-семантичної варіативності фразеологізмів. З'ясовано, що до основних видів структурно-семантичних трансформацій фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах належать: розширення компонентного складу фразеологічної одиниці, скорочення компонентного складу фразеологічної одиниці, субституція компонентів фразеологічної одиниці, трансформації на основі певних граматичних процесів та контекстуальне переосмислення фразеологічної одиниці.

Ключові слова: фразеологія, фразеологічні одиниці, дискурс, комунікативний аспект, лінгвістичний аспект

ABSTRACT

The work examines the regularities of the linguistic and communicative aspects of the functioning of English and Ukrainian phraseology. Phraseology is considered in the work as an independent type of discourse, which is characterized by integrity, precedent, intentionality, and systematic internal connections. Phraseologisms are characterized by metaphoricity or metonymy, imagery, emotionality, derivation of meaning, stability, idiomaticity. Integral features of phraseological discourse include belonging to folklore, didacticity, generalized temporal and address orientation, polyfunctionality, stability, expressiveness.

It was noted that the following differential features are characteristic of phraseological units, as an independent linguistic unit, in modern English and Ukrainian languages: phraseological meaning; component composition; grammatical categories. Phraseologisms in the English and Ukrainian languages constitute a complete semantic-structural system, the units of which are united by such typological features as semantic integrity, reproducibility in communicative processes, dismembered (superverbal) structure.

It is emphasized that the phenomenon of structural-semantic variability of phraseological units is widespread in modern English and Ukrainian languages. It was found that the main types of structural-semantic transformations of phraseological units in English and Ukrainian languages include: expansion of the component composition of a phraseological unit, reduction of the component composition of a phraseological unit, substitution of components of a phraseological unit, transformations based on certain grammatical processes and contextual reinterpretation of a phraseological unit.

Key words: phraseology, phraseological units, discourse, communicative aspect, linguistic aspect